

Hodnocení vedoucího bakalářské práce – teoretická část

Jméno a příjmení studenta	Matej Chrenka		
Studijní program	Výtvarná umění		
Obor/ateliér	Multimedia a design/Reklamní fotografie		
Forma studia	prezenční	Akad. rok	2015/2016
Název práce	Krása vo fotografii		
Vedoucí práce	Mgr. Lucia Fišerová		

Študent ARF FMK UTB Matej Chrenka završuje svoje bakalárske štúdium predložením teoretickej bakalárskej práce **Krása vo fotografii**. Práca vychádza z určitej osobnej intuitívnej túžby pochopiť či uchopiť princípy krásy, no zároveň z akejsi vnútornej nádeje, že krásu objektivizovať je nemožné, že sa to vzpiera jej definícii. Paradox týchto dvoch východísk vytvoril Chrenkovým úvahám živnú pôdu a bol zároveň i hnacím motorom celého skúmania.

Hneď na začiatku chcem oceniť študentov vnútorný záujem a odvahu zaoberať sa touto kategóriou, ktorú už modernisti odvrhli ako nezaujímavú, plytkú a zavádzajúcu. Stačí si prečítať niekoľko ľubovoľných umeleckohistorických či kurátorských textov posledných desaťročí, aby sme aj sami pochopili, že v konkurencii zaklínadiel ako *skúmanie identity*, *stratégia apropriácie*, *mediálna analýza*, *sociálna angažovanosť* či *nová topografia*, ktoré sa v týchto textoch hemžia, téma krásy nemá veľkú šancu na prežitie. Zdá sa, akoby infiltrácia vedy a vedeckých prístupov do umenia v snahe fenomény skutočnosti uchopiť, popísať, predstaviť a tým aj ovládnuť, definitívne prehlušila intimitu prezprostredného zážitku a schopnosť jednoducho žasnúť a trnúť. Vystavovanie sa kráse totiž vyžaduje u človeka istý typ vydania sa jej napospas, otvorenia sa, odhalenia a tiež určitú pokoru v priznaní si, že existuje niečo neuchopiteľné, niečo, čo nás presahuje.

Matej Chrenka sa vo svojich úvodných úvahách dotýka definícií krásy v kontexte pojmov ako je hodnota, pravda, subjektivita či kritika jej relativity. V ďalšej časti práce nazvanej *Štýl* študent analyzuje pojem krásy v súvislosti s dávnovekými snahami o priblíženie média technickej povahy umeniu, čo malo za následok vznik piktorialistickej estetiky produkujúcej akúsi prefabrikovanú krásu. Veľkú časť textu venuje autor tzv. ne-estetike, resp. estetike všednosti a banality (v tom i vernakulárnej estetike). Opierajúc sa Barthesovu teóriu o *studium a punctum* vníma i Chrenka akési náhle zjavenia krásneho v bezprostrednom a intuitívnom zachytení všednosti (*punctum*) v opozícii proti konštruovanému a chcenému priblíženiu sa kráse na základe znalostí zo psychológie (súhra farieb, pravidlá kompozície, tonálne efekty a pod – *studium*). Študent vidí význam i v rovine vizuálnej naivity, nepoučenosti „*kedy si divák povie: 'Takto to viem vyfotografovať aj ja.'*“. Práve v tomto okamihu stotožnenia sa s videným môže nastať určitý prenos pocitu krásy. Ďalším fenoménom, ktorým sa Chrenka zaoberá je oblasť tragédie, teroru, bolesti, smrti – teda situácií psychologicky silných, ťaživých a nepríjemných. V tejto súvislosti autor spomína

princípy *katarzie*, známe už z antickej drámy, ktorá cez silný emotívny zážitok spojený s krásou takéhoto obrazu umožní isté stotožnenie sa s týmto utrpením. Poslednou kapitolou práce je *Krása a postmoderna*. Táto časť textu je vyčerpaná asi úplne najmenej. Tvorí ju vlastne len krátky odstavec týkajúci sa jedného autora – Jiřího Thýna a jeho abstrahujúcich fotografických štúdií. Pritom práve doba postmodernity znovu prináša tému krásy v širokom spektre polôh – od jej blasfemizácie vo forme funkčného použitia gýča (napr. David LaChapelle) až po meditatívne spirituálne snímky načierajúce dnes už len veľmi zľahka k prameňom historickej vizuálnej skúsenosti (napríklad Ivan Pinkava).

Problémom teoretickej práce Mateja Chrenku je skôr jej žáner. Text vnímam ako formálne a obsahovo kvalitnú a hlbokú úvahu na zaujímavú tému, ku ktorej má autor blízky vťah. Táto úvaha je podporená poznámkovým aparátom, citáciami literatúry k téme a ilustrovaná niekoľkými fotografiami jeho obľúbených autorov. Ako bakalárska práca však tento text zaujme už menej. Za sľubným názvom sa skrýva nie celkom presvedčivo členená štruktúra, pomerne málo príkladov a miestami dosť skratkovité závery vytvorené na základe jedného – dvoch príkladov. Taktiež s autorovou poznámkou v závere práce, že „*Vzhľadom na to, že fenoménu krásy v zmysle zrkadla nejakých hlbších, morálnych, ľudských skúseností sa pravdepodobne nikto systematicky nevenuje, musel som si teóriu vybudovať sám.*“ nemožno súhlasiť. Takýchto autorov sa určite dá nájsť dosť a aj vzhľadom k literatúre uvádzanej na konci práce sa mi zdá, že autor nehľadal dostatočne.

Práca Mateja Chrenku ma v istom zmysle veľmi potešila, už vôbec tým, že je, a i tým, akým spôsobom o téme autor premýšľa. Z určitého pohľadu je možno cennejšia ako mnohé iné odovzdané práce. Napriek tomu mám veľmi neodbytný pocit, že študent využil svoje mimoriadne schopnosti a dary, ktoré dostal, pomerne málo. Či už to bola zlá časová organizácia alebo podcenenie šírky témy či potreby konzultácií, celkové vyznenie práce ako výstup tak intelektuálne nadaného študenta ma úplne nepresvedčilo a neuspokojilo, a preto považujem za zodpovedajúce ohodnotiť túto prácu známku **C – dobre**.

V(e) Zlíně dne 7. 6. 2016.

.....
podpis vedoucího práce

Hodnocení vedoucího bakalářské práce – praktická část

Jméno a příjmení studenta	Matej Chrenka	
Studijní program	Výtvarná umění	
Obor/ateliér	Multimedia a design/Reklamní fotografie	
Forma studia	prezenční	Akad. rok 2015/2016
Název práce	Teória krásy, Portfolio Vierka Vojčáková	
Vedoucí práce	Mgr. Lucia Fišerová	

Študent ARF FMK UTB Matej Chrenka završuje svoje bakalárske štúdium predložením výstavného súboru / publikácie **Teória krásy** a katalógu porcelánových váz výtvarníčky Vierky Vojčákovvej.

Voľný súbor Mateja Chrenku je akýmsi fotografickým vyústením jeho „hľadania krásy“, ktorému sa venoval v teoretickej rovine. Pri obracaní rozmerných strán¹ s niekoľkými desiatkami čiernobielych snímok oblohy by sa mohlo zdať, že toto hľadanie v nič podstatné nevyústilo a že autor rezignovane obrátil aparát nahor, do miest, kde sa každú chvíľu mení scéna bez toho, že by sa fotograf musel čo len pohnúť. No nie je to tak celkom pravda. Ak sa niekto odhodlá k tomu, hľadať okolo seba krásu, veľmi by ma udivilo, keby ju našiel niekde inde ako v tých najjednoduchších a najelementárnejších veciach. Jan Zábřana raz napísal: *"Nejlepší, co jsem na tomhle světě viděl, bylo nebe; nejlepší, co jsem na něm slyšel, bylo ticho, a to nejlepší, co jsem na něm poznal, byla samota."*

Dalo by sa ďalej tiež namietnuť, že nebo je síce možno krásne, ale nie je to príliš málo na „krásnu fotografiu“? Myslím si, že Matej Chrenka využil veľmi dôvtipne všetky výrazové prostriedky, ktoré mal k dispozícii, aby tomu tak nebolo. Roztiahol a ohraničil si fotografovanie časovým intervalom, pričom chronológia bola aj jediným princípom radenia snímok v knihe. vzdal sa farebnosti (pôsobivých a emočne silných odtieňov modrej) a obrazy oblohy redukoval do čiernobielej škály. Veľmi dobre zvolený je aj typ papiera, ktorý v kombinácii so zrnitou štruktúrou snímky zanecháva na povrchu fotografie akoby druhú vizuálnu vrstvu. Subtílné tkanivo oblakov a hmiel sa tak preniká s priznaným povrchom fotografie, čo miestami posobí až alchymisticky. Dobrou voľbou bol tiež rozmerný formát knihy s mäkkou ohybnou väzbou, ktorá robí knihu „organickou“ schopnou prispôbiť sa, až prilnúť na povrch, na ktorom je roztvorená. Listovanie publikáciou je monotónnou meditatívnou činnosťou, pri ktorej sme po čase schopní zabudnúť, na čo sa to vlastne díváme. Fotografie miestami prechádzajú do podoby amorfných škvŕn pripomínajúcich pleseň, hrdzu, povlak, jednoducho čokoľvek. Oblaky strácajú príznačnú plasticitu, trojrozmernosť, aby sa vzápätí zase objavili v konkrétnejšej scenérii. Fotografický súbor svojou melancholickou atmosférou istým spôsobom evokuje prívrážne snímky morských hladín a mračien Gustava Le Graya.

V rámci katalógu sa študent venuje pôsobivým (sčasti nefunkčným) porcelánovým vázám a plastikám Vierky Vojčákovvej, ktoré vznikli namáčaním kvetín a látok do porcelánu. Z vizuálneho hľadiska môžeme hovoriť o istom prepojení – plastiky sú tvorené krehkými a nadýchanými skrumážami zaliatych subtílnych prvkov pripomínajúcich (ako mnohokrát oblačné kumuly) cukrovú polevu. Grafika katalógu je na rozdiel od voľnej publikácie, kde úplne absentuje, pomerne výrazná, a nie

¹ V čase písania posudku som mala k dispozícii len publikáciu (nie reálne, adjustované snímky vo finálnej podobe), takže môj posudok bude smerovať k nej.

nezaujímavá. Samotné produktové fotografie sú vytvorené na solídnej úrovni a s celkovou koncepciou katalógu funkčne komunikujú.

U Mateja Chrenku som si takmer istá, že cesta, ktorou sa vydal, nebola prvým nápadom, „*ako si zjednodušiť prácu*“, ale naopak, posledným štádiom dlhodobého premýšľania o kráse, v ktorom sa vrátil k niečomu pôvodnému. Je akýmsi zenovým sklúdnením, ku ktorému potichu dospel v čase.

Jeho prácu hodnotím známku **A – výborne**.

V(e) Zlíně dne 7. 6. 2016.

.....
podpis vedoucího práce